Dítě školního věku: Nástup školní docházky

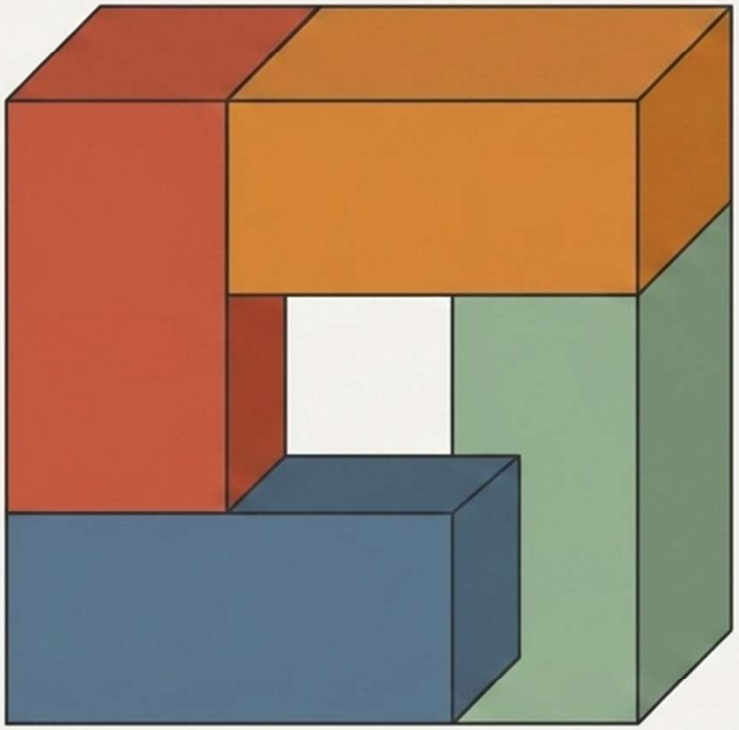

Komplexní vizuální přehled kritérií a posuzování školní zralosti

M. Nováková Schöffelová, G. Seidlová Málková (Psychologie celoživotního vývoje)

NotebookLM

Holistický model školní zralosti

Soubor fyzických, psychických a socio-emočních schopností a dovedností umožňujících dítěti zvládnout nároky docházky do školy.

Fyzické předpoklady
(Zdraví, síla, sebeobsluha)

Kognitivní předpoklady
(Pozornost, paměť, rozum)

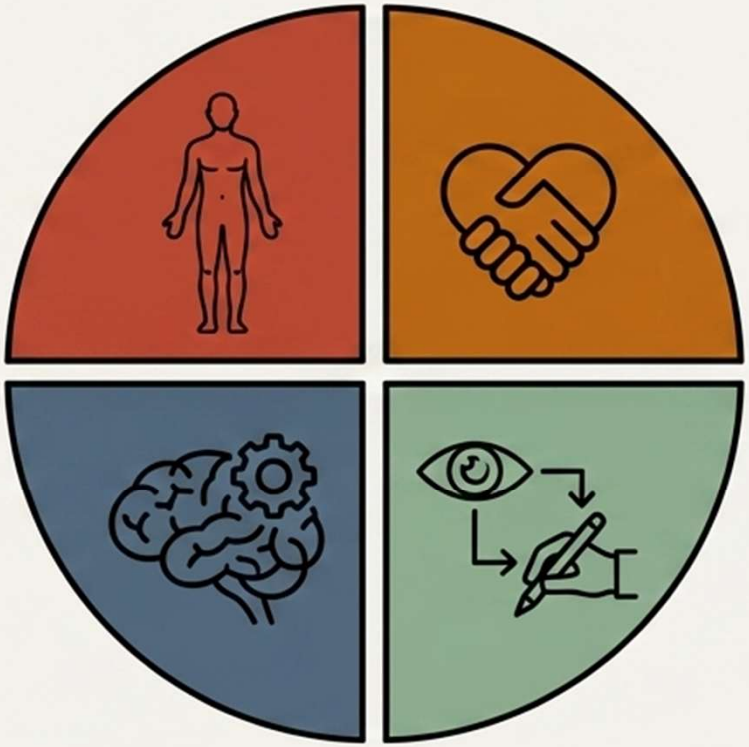

Socio-emoční oblast
(Vztahy, regulace emocí)

Motorika a vnímání
(Grafomotorika, smyslová analýza)

NotebookLM

Fyzická zralost a základní životní dovednosti

Tělesná konstituce

- Přiměřená velikost postavy a fyzická síla.
- Odolnost vůči nemocnosti a zvýšené únavě.
- **Upozornění:** Věk hraje roli (pozor na srpnové děti).

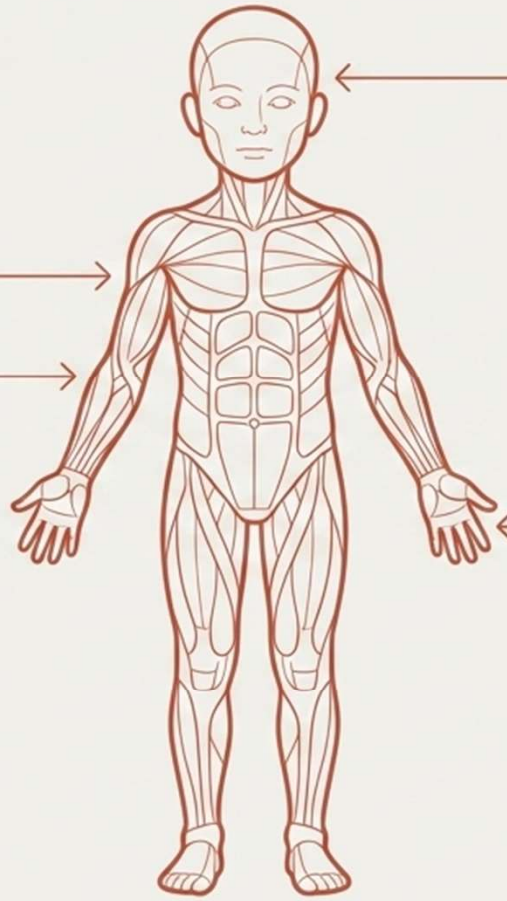

Sebeobsluha a samostatnost

- Zvládání základních hygienických návyků.
- Samostatnost při stravování a oblékání.
- Celková schopnost poradit si v běžných situacích.

NotebookLM

Socio-emoční kompas: Vztahy a seberegulace

Vnější svět

Sociální kompetence

- Rozlišuje kontakt (osoba blízká vs. cizí, autorita vs. vrstevník).
- Umí se rozdělit a spolupracovat ve skupině.
- Projevuje radost z úspěchu.

Vnitřní svět

Emoční zralost

- Kontrola a regulace vlastních emocí.
- Porozumění emocím druhých (empatie, soucit).
- Odklad uspokojení momentálních přání.

Kritický bod: Zvládání frustrace a neúspěchu a odolnost vůči zátěži.
(Otázka k zamyšlení: Jakou roli zde hraje zralost a reakce samotných rodičů?)

NotebookLM

Předpoklady pro psaní: Zrakové vnímání a grafomotorika

Od analýzy k akci

Krok 1: Zraková analýza

- Vnímání komplexního tvaru i detailu.
- Hledání rozdílů, skládání mozaiky/rozstříhaných obrázků, dokreslování.

Krok 2: Jemná motorika

- Zapínání knoflíků, zavazování tkaniček.
- Navlékání korálků, manipulace s drobnými předměty.

Krok 3: Grafomotorika

- Správný úchop tužky.
- Správné sezení a uvolněná ruka pro kreslení různých typů čar.

NotebookLM

Předpoklady pro čtení: Sluchové vnímání a řeč

Dekódování (Sluch a fonematické uvědomování)

- Rozeznávání zvukových jednotek řeči.
- Slabikování a identifikace první (později i poslední) hlásky ve slově.
- Rytmická cvičení (vytleskávání, hledání rýmů).

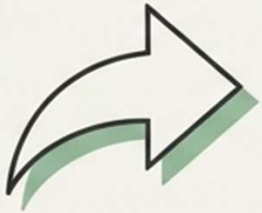

Produkce (Řeč a komunikace)

- Správná výslovnost všech hlásek.
- Přiměřená slovní zásoba a gramatika (skloňování, časování, slovosled).
- Schopnost vyprávět příběh podle obrázků a reagovat na pokyny.

NotebookLM

Kognitivní architektura: Rozum, paměť a pozornost

1 Pozornost a postřeh

- **Samostatné pozorování prostředí.**
- **Identifikace změn:** Co se změnilo v místnosti? Co chybí?

2 Kapacita paměti

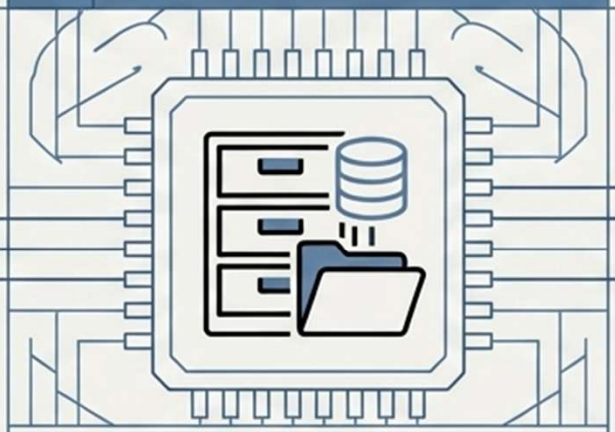

- **Učení básniček** a písniček.
- **Zralá vizuální a sluchová paměť** (např. schopnost zopakovat řadu alespoň 4 číslic).

3 Logické usuzování

- **Úroveň konkrétních myšlenkových operací** (zobecňování, vytváření kategorií).
- **Prostorová orientace** (nahoře/dole, vlevo/vpravo).
- **Časová orientace** (ráno/poledne/večer).

NotebookLM

Stupně kvantitativního myšlení: Předmatematické představy

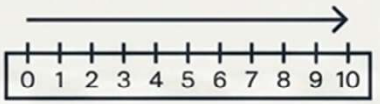

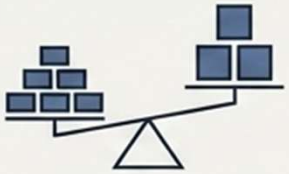

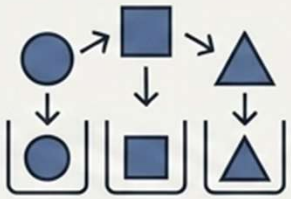

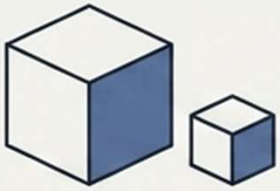

Stupeň 1:
Základní pojmy a rozměry

Stupeň 2:
Třídění a řazení

Osvojování a porovnávání (velký/malý, dlouhý/
Tříděrmětů podle jednoho kritéra (barva, tvar, krátký, široký/úzký).

Stupeň 3:
Určování množství

Kvantitativní porovnávání konceptů více a méně.

Stupeň 4:
Číselná orientace

Postupná orientace v číselné řadě do 10.

NotebookLM

Skrytý motor zralosti: Motivace a přístup

Motivace k učení

- Zájem o informace a zkoumání světa.
– Ochota a zájem o školní aktivity a řízené činnosti („práce u stolu“).

Zralost rodičů

- Připravenost rodiny na změnu režimu.
- Schopnost poskytnout dítěti podporu při neúspěchu.
- Realistická očekávání od dítěte i od školy.

NotebookLM

Ekosystém posuzování a odklad docházky

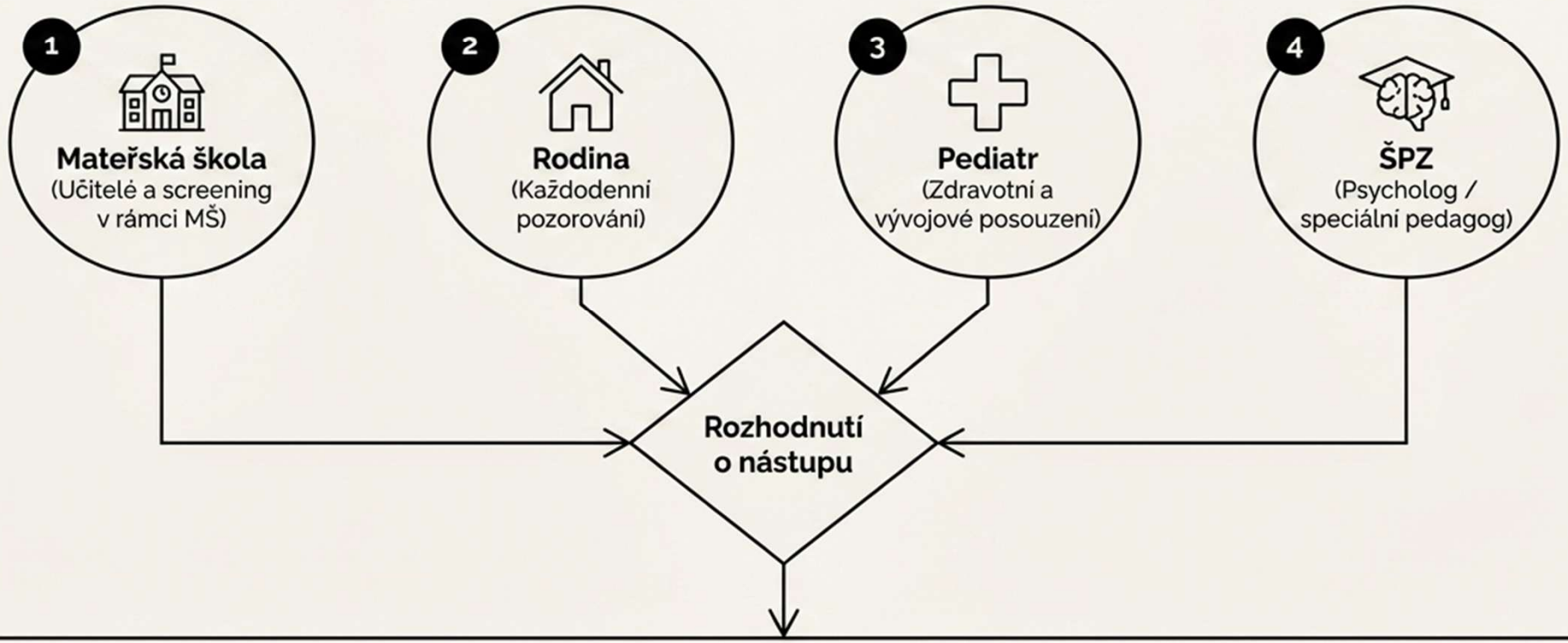

Indikace nezralosti a odkladu:

- Jaké dítě je nezralé? Výrazné deficity ve výše uvedených pilířích.
- Výstup: Indikace odkladu školní docházky. Zvážení alternativních možností a podpůrných opatření.

NotebookLM